

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17Co/70/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu:
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 10. 2011
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI:

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcov 1/ G. B., trvale bytom C. č. XXX, 2/ F. L., bytom C. č. XXX, 3/ R. B., trvale bytom Q. č. XX, B., 4/ L. Q., trvale bytom T. XX, D., t. č. B. XXXX, D., 5/ P. B., trvale bytom C. č. XXX, všetci zastúpení JUDr. Vladimírom Babinom, advokátom, Hlavná 29, Prešov proti žalovanému F. L., s.r.o., D. R. X, Q., IČO: 36 828 301, právne zast. GRABAN TORMA & PARTNERS, s.r.o., Vodná 3, Košice, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 16C/246/2001-288 zo dňa 27.04.2011 jednohlasne takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok súdu prvého stupňa a v r a c i a vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd žalobu zamietol. Rozhodol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

Prvostupňový súd vychádzal zo žaloby právneho predchodcu žalobcov ako pôvodného žalobcu, ktorý sa domáhal určenia, že nehnuteľnosť v kat. úz. C. parcela KN E 534/5 - orná pôda o výmere 6632 m2 patrí do dedičstva po nebohých F. B. a L. B., rod. T..

V priebehu konania svoju žalobu žalobcovia zmenili a žiadali určiť, potom čo súd k tejto zmene dal súhlas, že parcela č. 423/6 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 4109 m2, vedená na LV č. 766 kat. úz. C. patrí do dedičstva po nebohých F. B. a L. B., rod. T., každý v podiele 1 k celku.

Pôvodný žalobca tvrdil, že uvedené nehnuteľnosti získali jeho právní predchodcovia na základe Výmeru zo dňa 26.03.1948 vydaného Poverenictvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, ktoré nehnuteľnosti predtým patrili R.. R. U. v obci C.. Tieto nehnuteľnosti riadne užívali, dedičia nebohých F. B. a L. B. sa začali o pozemky zaujímať po roku 1989, pretože boli vnesené predtým do T. C..

Prvostupňový súd zistil, že okrem toho, že sporné pozemky boli na základe Výmeru dané do užívania právnym predchodcom žalobcov, medzičasom právní nástupcovia pôvodného vlastníka R.. U. sa domáhali svojich nárokov v reštitučnom konaní pred Pozemkovým úradom v U.. Tento úrad právnym nástupcom pôvodného vlastníka R.. R. U., a to L. U., T. U. a J. W. ako reštituentom, okrem iných, aj spornú parcelu vydal. Prvostupňový súd teda ustálil, že práve týmto spôsobom bola vo vzťahu k reštituentom odstránená krivda, ktorá sa im stala v dôsledku konfiškácie nehnuteľností ich právnemu predchodcovi, keď na konfiškáciu nebol právny dôvod, čo nakoniec bolo potvrdené aj Krajským súdom v Košiciach. Preto nie je možné priznať súdnu ochranu k uplatňovanému vlastníckemu právu právnym predchodcom žalobcov, pretože pokiaľ by nedošlo k zásahu štátu (konfiškácia majetku), ktorý bol následne reštitučnými zákonmi riešený ako náprava majetkovej krivdy vo vzťahu k pôvodnému vlastníkovi R.. R. U., tak tento Výmer by nemohol byť vôbec vydaný. Keďže reštitučné rozhodnutie pôsobí

voči všetkým a z povahy má navrátenie do pôvodného stavu prednosť pred následnými právnymi aktmi, ktoré mohli vyvolávať právne účinky, to bol dôvod, prečo súd žalobu zamietol.

Prvostupňový súd vôbec nevyhodnotil námietku žalobcov o vydržaní nehnuteľností najmenej od 05.10.1995, kedy došlo k reštitučnému vráteniu nehnuteľností až do uplatnenia nároku na súde dňa 16.11.2008. Túto námietku považoval na skúmanie ako nadbytočnú.

Prvostupňový súd rozhodol, že o trovách konania rozhodne podľa § 151 ods. 3 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podali odvolanie žalobcovia. Žiadali, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Žalobcovia namietali správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa. Toto rozhodnutie je v rozpore s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove, o ktorom rozhodoval následne aj Najvyšší súd SR vo veci 1Co/362/2005 zo dňa 16.09.2009 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov 8C/78/98. V tomto rozhodnutí sa uvádza : „Súd prvého stupňa však zisťoval, či právni predchodcovia žalobcov mohli nadobudnúť spornú nehnuteľnosť formou vydržania. Prvostupňový súd uviedol, že vydanie samotného Výmeru o vlastníctve pôdy vyvolalo u právnych predchodcov žalobcov a následne u samotných žalobcov dobrú vieru v tom, že im pridelené nehnuteľnosti vlastnícky patria. O tom svedčí aj skutočnosť, že právni predchodcovia žalobcov začali pridelenú parcelu ihneď užívať a nakladali s ňou ako vlastnou. Tieto skutočnosti svedčia o tom, že vydanie výmeru o vlastníctve pôdy vyvolalo u právnych predchodcov dobrú vieru v tom, že pridelená nehnuteľnosť im vlastnícky patrí. Nehnuteľnosť začali užívať od vydania výmeru a v jej užívaní rušení neboli. Takto spornú nehnuteľnosť užívali aj po účinnosti zákona č. 141/1950 Zb., pričom týmto zákonom bola stanovená vydržacia doba k nehnuteľnosti 10 rokov. Túto podmienku 10-ročnej vydržacej lehoty právni predchodcovia žalobcu splnili, nakoľko nehnuteľnosť užívali nerušene až do jej vnesenia do T., vnesenie pozemkov do T. nemalo vplyv na plynutie vydržacej doby. Je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa sa správnym spôsobom vysporiadal s otázkou vydržania ako spôsobu nadobudnutia vlastníckeho práva k prejednávanej nehnuteľnosti právnymi predchodcami žalobcov. Je totiž nepochybné, že túto nehnuteľnosť minimálne od obdobia roka 1951 užívali s vedomím, že im vlastnícky patrí a na základe vydaného výmeru o vlastníctve pôdy, pôdu obrábali, splácali prídelovú cenu a poistné dávky. V roku 1960 následne právni predchodcovia žalobcov odovzdali nehnuteľností do užívania JRD v A., čo však nemalo vplyv na plynutie lehoty na vydržanie, keďže k jej prerušeniu vzniku užívacieho práva bývalej socialistickej organizácie k nehnuteľnosti nedošlo (§ 18 ods. 3 zákona č. 293/1992 Zb.)."

Na rozdiel od názoru prvostupňového súdu možno v zmysle odôvodnenia súdov v obchodných právnych veciach priznať ochranu vlastníckemu právu nadobudnutému na základe vydržania, kde právnym titulom je Výmer o vlastníctve pôdy. S touto otázkou sa však prvostupňový súd vôbec nezaoberal, a to aj napriek tomu, že navrhovateľ vydržaním a Výmerom argumentoval. V tomto smere poukázal na podania a vyjadrenia obsiahnuté v súdnom spise. Je potrebné vziať do úvahy, že napriek tomu, že reštitučnými zákonmi boli naprávané krivdy založené vyvlastňovacími právnymi predpismi, predsa len išlo o riadne zákony, ktoré vytvárali právne vzťahy založené na dobrej viere ďalších osôb. Tieto zákony riadne platili a zohrali mimoriadnu úlohu pri dobromyseľnom nadobúdaní vlastníckeho práva. Preto sa aj reštitučné zákony museli vypoariadať s dvojitém vlastníctvom. Nemožno však súhlasiť s názorom prvostupňového súdu, že nemožno poskytnúť právnou ochranu nadobudnutiu vlastníckeho práva na základe výmeru o vlastníctve pôdy podľa nariadenia SNR č. 104/1946 Sb., nakoľko ide o nadobudnutie vlastníckeho práva v dôsledku majetkovej krivdy. Nesúhlasili s názorom prvostupňového súdu, že reštitučné rozhodnutie pôsobí voči všetkým erga omnes. Ide o rozhodnutie vydané v správnom konaní, ktorého navrhovateľa neboli účastníkom, a preto nemôže byť voči ním právne záväzná. Navyiac, prvostupňový súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie. Neuviedol, akým konkrétnym zákonným ustanovením sa spravoval a na akom právnom základe konkrétne postavil svoj právny názor. Prvostupňový súd nedostatočne právne odôvodnil svoje rozhodnutie, neuviedol akými konkrétnymi zákonnými ustanoveniami sa spravoval a na akom právnom základe postavil svoj právny názor, pretože podľa zákona č. 229/1991 Zb. možno vydať nehnuteľnosť, len ak je v držbe právnickej osoby alebo štátu a aj to len v obmedzených prípadoch. Inak má reštituent nárok na iný pozemok. Nehnuteľnosti sa

vydávajú tomu, komu boli odňaté skôr. Avšak v tomto prípade predmetné pozemky neboli navrhovateľovi odňaté nikdy.

K odvolaniu žalobcov sa písomne vyjadril žalovaný. Uviedol, že parcela, ktorá sa pripustením zmeny návrhu stala predmetom sporu, bola vytvorená geometrickým plánom F. F. č. 49/2004 zo dňa 12.07.2004 z pôvodnej parcely č. 423/1. Tým, že táto parcela vznikla až v roku 2004, nemohli ju užívať právni predchodcovia žalobcu T. B., dokonca ani on sám. Tieto parcely nemôžu patriť do dedičstva po nebohých F. B. a L. B.. Pôvodný žalobca stále poukazoval, že nehnuteľnosť má patriť do dedičstva po jeho rodičoch, ktorí mali danú parcelu E 534/5 nadobudnúť na základe Výmeru vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva o vlastníctve pôdy. V čase podania žaloby však bol vlastníkom tejto parcely sám žalobca, a teda žalobou až do času právoplatnosti rozhodnutia súdu o pripustení zmeny návrhu žiadal, aby súd rozhodol o niečom, čo patrilo jemu a nie žalovaným. Súd mal žalobu zamietnuť už v čase podania návrhu na zmenu žalobného návrhu, a to namiesto toho, aby pripustil zmenu žalobného návrhu.

Nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcov, že reštitučné rozhodnutie nemá účinky erga omnes. Vzhľadom na to, že dôsledky rozhodnutia týkajúce sa vlastníckeho práva majú účinky erga omnes, má aj reštitučné rozhodnutie takéto účinky.

Prvostupňový súd správne vyhodnotil vykonané dokazovanie, správne aplikoval príslušné právne predpisy, správne vyhodnotil aj základné princípy právneho štátu a zmysel reštitúcie, keď rešpektoval rozhodnutie iného štátneho orgánu vydaného na základe reštitučných zákonov.

Je nesporným faktom, že podaním žaloby došlo k právne významným zmenám, kedy pôvodný žalobca Juraj B. mal daný pozemok vydržať, následne ho predať a znovu kúpiť. Je nepochybné, že ak by súd vychádzal z osvedčenia o vydržaní žalobcu T. B., nadobudol by vlastnícke právo k pozemkom až po reštituentoch 01.02.2006 oproti 05.10.1995, teda aj v tom prípade má prednosť vlastnícke právo reštituentov. Preto žiadali, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a uplatnili si trovy konania.

Odvolací súd v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 10 ods. 1 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ust. § 214 ods. 1, 2 O. s. p. a zistil, že prvostupňový súd nesprávne zistil skutkový stav a vec aj nesprávne právne posúdil.

Odvolacie námietky žalobcu sú dôvodné.

V prejednávanej veci sa spočiatku žalobca a neskôr aj jeho právni nástupcovia domáhali určiť, že parcela č. 534/5 - orná pôda o výmere 6632 m² patrí do dedičstva po nebohom F. B. a L. B. v podiele po 1-ici. Táto žaloba bola podaná ako žaloba podľa § 80 písm. c/ O. s. p., podľa ktorého návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Na charaktere žaloby sa nič nezmenilo ani po tom, čo bola pripustená zmena petitu, kde skutkový právny stav zo žaloby ostal nezmenený, len žalobcovia sa domáhali určiť, že do dedičstva po nebohom F. B. a nebohej L. B. po polovici patrí parcela č. 423/6 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 4109 m², ktorá je zapísaná na LV č. 766 kat. úz. C..

Podľa § 80 písm. c/ O. s. p. podmienkou, aby súd vôbec o takejto žalobe o určenie vlastníckeho práva konal je, aby sa súd zaoberal najprv existenciou naliehavého právneho záujmu žalobcu, resp. jeho právnych nástupcov na podaní takejto žaloby. Platí, že ak súd zamietne určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené, aby sa zároveň zaoberal vecou samou. Predpokladom na to, aby súd sa mohol zaoberať vecou samou a posúdiť právne vzťahy účastníkov konania, či k parcele pôvodne označenej alebo už k parcele podľa zmeneného petitu je to, že bude preukázaný naliehavý právny záujem na strane žalobcu alebo žalobcov. A až pri pozitívnom zistení, že naliehavý právny záujem na podaní takejto žaloby tu je, bude môcť prvostupňový súd posúdiť skutkovo, či táto sporná parcela patrí alebo nepatrí do dedičstva po nebohých porúčiteľoch.

Z obsahu spisového materiálu však nie je zistiteľné a ani prvostupňový súd sa tým vôbec vo svojom napadnutom rozsudku nezaoberal, či pôvodný žalobca v skutočnosti má alebo nemá naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosť, ktorá je zapísaná na LV v súbore E KN na meno právneho predchodcu súčasných žalobcov, ktorý získal túto parcelu na základe osvedčenia o vyhlásení o vlastníctve (notárska zápisnica N 43/96, Nz 40/96 zo dňa 01.02.1996 spísaná na Notárskom úrade JUDr. Ivety Andrášovej na ul. Konštantínovej 3 v Prešove) môže mať naliehavý právny záujem, že patrí do dedičstva po jeho právnych predchodcoch. Až v prípade, pokiaľ táto okolnosť jednoznačne bude preukázaná, bude možné, aby prvostupňový súd pristúpil k posúdeniu spôsobu nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcov, resp. ich právnych predchodcov k spornej nehnuteľnosti na jednej strane a na druhej strane postavenie žalovaných ako reštituentov v konaní pred Pozemkovým úradom v U.. Okrem toho, pokiaľ bude prvostupňový súd zisťovať, či na strane žalobcu je naliehavý právny záujem, musí si stotožniť, či práve parcela, ku ktorej pripustil zmenu návrhu na začatie konania, a to parcela č. 423/6 - zastavané plochy a nádvorja o výmere 4109 m² je totožná s pôvodnou parcelou, ktorú žiadali žalobcovia určiť do dedičstva po ich právnych predchodcoch, pretože v opačnom prípade, pokiaľ nejde o totožnú parcelu, bude potrebné zisťovať naliehavý právny záujem aj k tejto parcele.

Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p.

Bude úlohou prvostupňového súdu v ďalšom konaní zaoberať sa podmienkami žaloby podľa § 80 písm. c/ O. s. p. jednoznačne ustáliť a vyhodnotiť naliehavý právny záujem žalobcov na podaní takejto žaloby, bude musieť vyhodnotiť naliehavý právny záujem k pôvodnej parcele žalovanej v návrhu na začatie konania, stotožniť túto parcelu s novooznačenou parcelou, o ktorú žalobcovia žiadajú určiť vlastnícke právo ich právnym predchodcom a pokiaľ nepôjde o totožnú parcelu, bude potrebné sa samostatne naliehavým právnym záujmom aj vo vzťahu k tejto parcele zaoberať. Pokiaľ prvostupňový súd bude mať na strane žalobcov naliehavý právny záujem preukázaný, bude potrebné sa vysporiadať so súbehom dvoch titulov nadobudnutia vlastníckeho práva, kde žalobcovia tvrdia, že toto vlastnícke právo získali na základe výmeru o vlastníctve pôdy ich právnymi predchodcami a žalovaní zase tvrdia, že toto získali na základe reštitučných rozhodnutí, ktoré reštitučné rozhodnutia potvrdzujú nezákonnosť konfiškácie ich právnemu predchodcovi. Až keď prvostupňový súd bude mať tieto okolnosti vyhodnotené a jednoznačne ustálené, bude môcť o nároku riadne rozhodnúť.

Podľa § 226 O. s. p., ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.